

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยกำลังเดินทางมาถึงจุดวิกฤต เป็นคำพูดที่คนไทยใช้สรุปสภาพของสังคมในปัจจุบัน ในขณะที่สังคมไทยอยู่กันแบบครอบครัวเดี่ยว เป็นสังคมที่ขาดความอบอุ่น คำพูดนี้ไม่ผิดนัก เพราะเยาวชนถูกเลี้ยงดูด้วยเงิน เติบโตมากับสังคมแบบวัตถุนิยม ในขณะที่ผู้ใหญ่ซึ่งเป็นแบบอย่างแก่เยาวชน กำลังแข่งขันกันหาเงิน โดยมีได้เอาใจใส่สังคม หรือแม้แต่คนในครอบครัว ส่งผลให้สังคมไทย กลายเป็นสังคมที่อยู่แบบตัวใครตัวมัน เยาวชนโดยเฉพาะวัยรุ่น ถูกปล่อยให้อยู่กับกลุ่มเพื่อน รวมกลุ่มทำสิ่งที่ไร้สาระ มีความเชื่อและค่านิยมที่ผิดๆ จนเลยเถิดถึงขั้นทำในสิ่งที่ผิดพลาด ทั้งที่ตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ มีคำถามที่หลายๆคน อัดคิดไม่ได้หลังจากที่ได้ติดตามข่าวจากสื่อต่างๆคือ เกิดอะไรขึ้นกับเยาวชนของชาติไทย นับวันจะมีแต่ข่าวที่แสดงถึงความรุนแรง ความเสื่อมถอยทางศีลธรรม มากขึ้นทุกวัน ภาพที่เห็นได้ชัด คือ การเสพและการค้ายาเสพติด กำลังแพร่ระบาดในกลุ่มเยาวชนไทย การเพิ่มขึ้นของปัญหายาเสพติดของนักศึกษา การที่นักศึกษาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันฉันท์สามี-ภรรยา สามารถพบได้ตามหอพักต่างๆที่นักศึกษาอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมาก การทะเลาะวิวาท คำกล่าวทั้งหมดนี้ไม่ถือว่าเป็นการกล่าวหาอย่างลอยๆ เพราะจากข้อมูลการสำรวจของ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์พบว่า “ในปัจจุบัน มีสถานที่ที่มีลักษณะเป็นหอพักตามกฎหมายเป็นจำนวนมากกว่า ๕๐,๐๐๐ แห่งแต่มีผู้ประกอบการมาจดทะเบียนเพียง ๑๐,๖๗๗ แห่ง ซึ่งการที่สถานที่ดังกล่าว ไม่จดทะเบียนและไม่แยกเป็นหอพักชายและหอพักหญิงนั้น ก่อให้เกิดปัญหาสังคมและปัญหาเยาวชนตามมามากโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ปัญหาหมักหมมปัญหายาเสพติดและปัญหาการพนัน”^๑ ทั้งหมดนี้เป็นเพียงบางส่วนที่เกิดขึ้นกับเยาวชนไทย

ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มของเยาวชน ทุกคนต่างลงความเห็นตรงกันว่า เยาวชนไทยของเราขาดการปลูกฝังในด้านคุณธรรมและจริยธรรมอย่างยั่งยืน คือ อาจจะมีอยู่บ้างแต่เป็นแบบฉาบฉวย ไม่เกิดผลที่ถาวร ในขณะที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพ การพัฒนาเยาวชนไทยไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญา มีความรู้และคุณธรรมมี

^๑ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, “ประกาศกระทรวงฯ เรื่องการจัดระเบียบหอพัก”, ประกาศ ณ วันที่ ๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐, หน้า ๑.หอพัก”,ประกาศ ณ วันที่ ๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐, หน้า ๑.

จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข^๒ ปัญหาดังกล่าว มีความรุนแรงและขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างน่าวิตก เมื่อพิจารณาถึงรากเหง้าของปัญหา ทำให้ทราบได้ว่า เกิดจากการขาดการบูรณาการทางความคิด และการดำเนินงานร่วมกันของสถาบันครอบครัว สถาบันทางการศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้อง นำมาสู่กระบวนการหล่อหลอมทางสังคมที่ไร้ประสิทธิภาพ ไม่ครอบคลุมทุกมิติของปัญหา และมิติของการพัฒนา ประกอบกับสภาพการณ์ของสังคมไทยในปัจจุบัน ตกอยู่ในขั้นวิกฤต เกิดวิกฤตศีลธรรมและจรรยาบรรณในตัวบุคคล อันนำไปสู่ ปัญหาความไม่สอดคล้องกันของคนในชาติ ขาดซึ่งการมีอุดมการณ์ ความรักชาติ และการมีจิตสำนึกร่วมกันของคนในชาติ ในการพัฒนานักศึกษานั้น จะดำเนินการเป็นส่วนๆ หรือส่วนย่อยเพียงลำพังไม่ได้ แต่ต้องพัฒนาเป็นส่วนรวม อีกทั้งยังต้องเข้าใจธรรมชาติและการพัฒนาการของนักเรียน ดังนั้น กระบวนการพัฒนานักศึกษา จึงจำเป็นต้องสร้างโอกาส ให้เยาวชนในการฝึกพัฒนาตนเองผู้อื่น และสังคมโดยรวม เพื่อให้เกิดการหล่อหลอมคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักศึกษา ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ในหมวด ๑ มาตรา ๖ ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ ต้องยึดแนวการจัดการศึกษา ในหมวด ๔ มาตรา ๒๓ การจัดการศึกษา ต้องเน้นให้ความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการ ตามความเหมาะสม และในมาตรา ๒๔ (๔) ได้กำหนดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดกระบวนการสอนผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ ในทุกรายวิชา^๓

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา ต้องตั้งอยู่บนหลักการที่เป็นการพัฒนาที่สมบูรณ์รอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม พร้อมทั้งเป็นผู้ที่เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น เพราะฉะนั้นบทบาทของการศึกษา จึงไม่เพียงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเท่านั้น แต่จะต้องเป็นทั้งตัวการสำคัญ ในการพัฒนาโดยตรง และเป็นผลของการพัฒนาอีกด้วย ปัญหาความอ่อนแอทางด้านคุณธรรม และจริยธรรม ของเยาวชนไทยมีเพิ่มมากขึ้นทุกขณะ โดยเฉพาะในกลุ่มของนักศึกษา ตามที่มิชชาให้ได้รับรู้กันผ่านสื่อต่างๆ เป็นระยะๆ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา ถึงปัจจัยที่ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม

^๒สุทัศน์พงษ์ กุลบุตร, การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักศึกษา, (ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม : มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๐), หน้า ๔๙.

^๓ราชกิจจานุเบกษา, หมวดที่ ๑ บททั่วไปความหมายและหลักการ, (เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๗๔ก ,๑๙สิงหาคม ๒๕๔๒), หน้า ๓.

จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย เพื่อให้ทราบว่ามิจจัยใดบ้างที่ส่งเสริม การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน สามารถนำมาสร้างแนวทางส่งเสริมการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนได้ เพื่อจะได้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนพัฒนาคุณลักษณะ ทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน สำหรับสถานศึกษาต่างๆ ที่สนใจต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยที่ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ของ นักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมปัจจัยที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย

๑.๓.๒ การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย เป็นอย่างไร

๑.๓.๓ มีแนวทางไหนบ้างที่ส่งเสริมปัจจัยที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดหลักการและทฤษฎีทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงปัจจัยต่างๆที่ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนมีรายละเอียดดังนี้

๑. เอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ พระไตรปิฎกอรรถกถาฎีกาและปกรณ์วิเสสอื่นๆ

๒. เอกสารชั้นทุติยภูมิ คือ วิทยานิพนธ์งานวิจัยและหนังสืออื่นๆที่เกี่ยวข้องได้ แนวคิดในการศึกษาในประเด็นต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาที่ได้ ศึกษาไว้ดังนี้

ปัจจัยภายในตัวนักเรียนประกอบด้วย ความเมตตา, ความซื่อสัตย์, ความมีวินัย, ความอดทน, มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ และเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจัยภายนอกประกอบด้วย สภาพครอบครัวของนักเรียน, สภาพแวดล้อมสถานศึกษา และสภาพแวดล้อมทางสังคม

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย์ที่กำลังศึกษาอยู่ใน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖ ในปีการศึกษา ๒๕๕๘ จำนวน ๖๙๕ คน ข้อมูลจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากฝ่ายทะเบียน และวัดผล โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย์

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ นักศึกษาที่มี เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ แตกต่างกัน

๑.๕.๒ นักเรียน อายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ แตกต่างกัน

๑.๕.๓ นักเรียนที่มี ระดับชั้นปีที่เรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ แตกต่างกัน

๑.๕.๔ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครองที่ต่างกัน มีความคิดเห็นของนักเรียนต่อปัจจัยที่ส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ แตกต่างกัน

๑.๕.๕ ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของนักเรียนที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ ปัจจัยที่ส่งเสริม หมายถึง สิ่งที่ส่งผลทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม ได้แก่ ปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในตัวนักเรียน และปัจจัยที่เกิดจากภายนอกตัวนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย์

๑.๖.๒ ปัจจัยภายในตัวนักเรียน หมายถึง อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด สภาพจิตใจ รวมถึงความรู้ และประสบการณ์ ที่สั่งสมมาของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย์

๑.๖.๓ ปัจจัยภายนอก หมายถึง สภาพครอบครัว สภาพแวดล้อมในห้องเรียนรวมถึงสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา สภาพแวดล้อมทางสังคมในปัจจุบัน และการรับรู้เลียนแบบผ่านสื่อต่างๆ ของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย์

๑.๖.๔ **สภาพครอบครัว** หมายถึง พ่อ-แม่, ผู้ปกครองการเลี้ยงดู อบรม สั่งสอน สถานภาพทางด้านอาชีพ และรายได้ในครอบครัวของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย

๑.๖.๕ **สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา** หมายถึง สิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวนักเรียน ที่มีอยู่ภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นทั้งกิจกรรม และประสบการณ์ด้านต่างๆ ที่นักเรียนได้รับจาก สถานศึกษาก็คือ การคบเพื่อน บรรยากาศภายในสถานศึกษา กิจกรรมภายในสถานศึกษา ผลการเรียนรู้ในกลุ่มทักษะต่างๆ ของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย

๑.๖.๖ **สภาพแวดล้อมทางสังคม** หมายถึง สิ่งแวดล้อมตัวนักเรียนที่อยู่ภายนอก บ้าน ห้องเรียน สถานศึกษา อันได้แก่ สมาชิกในชุมชน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ผ่านสื่อแขนงต่างๆ รวมถึงการเลียนแบบ พฤติกรรมของดารา – นักร้องที่ตนเองชื่นชอบ ของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย

๑.๖.๗ **ความเมตตา** หมายถึง การที่นักเรียนรู้จัก การแบ่งปัน ให้ความช่วยเหลือ ผู้อื่น ด้วยความเอื้อเฟื้อ และเต็มใจ รู้จักการให้อภัย ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น เพื่อผลประโยชน์ ของตนเอง นอกจากนี้ ยังเป็นผู้ที่อ่อนโยน สุภาพมองโลกในแง่ดี ชวนให้น่าคบหา

๑.๖.๘ **ความซื่อสัตย์** หมายถึง นักเรียนที่ประกอบไปด้วย ๔ ลักษณะ คือ ๑. มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ๒. มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ๓. มีความซื่อสัตย์ต่อบุคคลที่อยู่รอบข้างและ ๔. มีความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะสังคม และประเทศชาติ

๑.๖.๙ **ความมีวินัย** หมายถึง นักเรียนที่มีคุณลักษณะดังนี้ มีความรับผิดชอบตรงตามเวลาที่นัดหมายไว้ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ทำงานเสร็จตามกำหนด และปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานที่นั้นๆ

๑.๖.๑๐ **ความอดทน** หมายถึง นักเรียนที่มีความอดทน จะมีคุณลักษณะที่มีความเข้มแข็งทางจิตใจ มีอารมณ์ที่มั่นคง ไม่หวั่นไหวง่าย ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาขัดขวางในการทำงาน และที่สำคัญ มีความอดทนต่อการกล่าวร้ายของผู้ที่ไม่หวังดี

๑.๖.๑๑ **จิตสำนึกในความรับผิดชอบ** หมายถึง นักเรียนที่มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความรอบคอบมีความซื่อสัตย์รู้จักวางแผนในการใช้จ่ายและการปฏิบัติงานสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีและยังเป็นผู้ที่ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรม

๑.๖.๑๒ **เศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง นักเรียนที่รู้จักประหยัด อดออม ใช้จ่ายแต่พอตัว ไม่สร้างหนี้จนเกินความจำเป็น ไม่ฟุ้งเฟ้อ

๑.๖.๑๓ **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖ ใน ปีการศึกษา ๒๕๕๘

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบถึงระดับปัจจัยที่ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย

๑.๗.๒ ทำให้ทราบการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย

๑.๗.๓ ทำให้ได้แนวทางในการส่งเสริมปัจจัยที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย